

Sygn. akt VIII Ga 313/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2021 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Elżbieta Kala

sędzia Sylwia Durczak-Żochowska

sędzia Wojciech Wołoszyk

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2021 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: **K. P.**

przeciwko: **B. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwaną od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 21 sierpnia 2020r. , sygn. akt. VIII GC 623/19

1. oddala apelację;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.800 zł (tysiąc osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sylwia Durczak-Żochowska Elżbieta Kala Wojciech Wołoszyk

Sygn. akt VIII Ga 313/20

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 15.01.2019 r. do Sądu Rejonowego w Bydgoszczy powód – K. P., domagał się zasądzenia od pozwanej – B. S. kwoty 30.256.76 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 stycznia 2019 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że (...) wytoczyła przeciwko spółce (...) dwa powództwa o zapłatę należności z tytułu umowy najmu. Obie sprawy połączono do łącznego rozpoznania pod sygnaturą VIII GC 791/17. W dniu 10.10.2017 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy wydał w tej sprawie wyrok, w którym zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwoty:

- 3.389,69 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 listopada 2016 r. do dnia zapłaty oraz koszty procesu w kwocie 436 zł;

- 8.754,99 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 3.949,47 zł od dnia 08.10.2016 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 4.805,48 zł od dnia 11.10.2016 r. do dnia zapłaty oraz koszty procesu w wysokości 3.046 zł.

Powód podał również, że Sąd Rejonowy w Bydgoszczy wydał w dniu 19.07.2017 r. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym zasądził od pozwanej spółki na rzecz (...) kwotę 5.808,26 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11.12.2016 r. do dnia zapłaty oraz zasądził kwotę 1.280 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W dniu 25.09.2017 r. nadano temu nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności, zasądzając na rzecz wierzyciela kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania klauzulowego.

Powód skierował sprawę do egzekucji. Postanowieniem z dnia 04.10.2018 r. wydanym w sprawie Km 1551/17 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy – P. H. umorzył postępowanie egzekucyjne z uwagi na jego bezskuteczność. Jednocześnie ustalono, że koszty postępowania egzekucyjnego wyniosły 239,78 zł a koszty zastępstwa prawnego w egzekucji - 450 zł. W toku egzekucji uzyskana została jedynie kwota 861,54 zł, która została zaliczona przez wierzyciela na poczet kosztów postępowania egzekucyjnego, koszty postępowania klauzulowego, zaliczkę na poczet postępowania KM 1551/17 oraz część kosztów procesu w wysokości 51,76 zł.

W dalszej części powód podał, że domaga się zasądzenia :

- kwoty 22.758,42 zł tytułem należności głównych objętych tytułami wykonawczymi;
- 2.758,10 zł tytułem skapitalizowanych odsetek za opóźnienie od dat wymagalności poszczególnych należności głównych objętych powyższymi tytułami wykonawczymi;
- 1.258,24 zł tytułem reszty kosztów procesu zasądzonych w sprawie VIII GNc 1838/17;
- 3.482 zł tytułem kosztów procesu zasądzonych w sprawie o sygn.. akt VIII GC 791/17.

Powód wskazał, że wezwał pozwaną do zapłaty tej należności, ale wezwanie pozostało bezskuteczne.

Powód podał, że opiera powództwo na treści art. 299 k.s.h.

W piśmie z dnia 06.02.2019 r. powód wyjaśnił, że pozew zawierał omyłkę i podał, że domaga się zasądzenia od pozwanej na swoją rzecz:

- kwoty 17.952,94 zł tytułem należności głównych objętych tytułami wykonawczymi;
- 2.758,10 zł tytułem skapitalizowanych odsetek za opóźnienie od dat wymagalności poszczególnych należności głównych objętych powyższymi tytułami wykonawczymi;
- 1.228,24 zł tytułem reszty kosztów procesu zasądzonych w sprawie VIII GNc 1838/17;
- 3.482 zł tytułem kosztów procesu zasądzonych w sprawie o sygn.. akt VIII GC 791/17.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa. Pozwana wyjaśniła, że (...) nie miała zdolności upadłościowej tj. nigdy nie posiadała majątku trwałego i obrotowego, który pozwoliłby na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości. Nadto pozwana wskazała, że w toku postępowania upadłościowego powód nie uzyskałby zaspokojenia, to zaniechanie przez pozwaną złożenia wniosku o upadłość nie wyrządziło wierzycielowi szkody.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2020 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 25.421,28 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 20.711,04 zł od dnia 15 stycznia 2019 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4.889 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

W dniu 10 października 2017 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy w sprawie o sygn. akt VIII GC 791/17 wydał wyrok, w którym zasądził na rzecz powoda (...) od pozwanego spółki (...)

- w punkcie I. - kwotę 3.389,69 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11.11.2016 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 436 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

- w punkcie II. – kwotę 8.754,99 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwot 3.949,47 zł od dnia 08.10.2016 r., 4.805,48 zł od dnia 11.10.2016 r. do dnia zapłaty oraz 3.046 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W dniu 19.07.2017 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy w sprawie o sygn.. akt VIII GNc 1838/17 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym zasądził na rzecz powoda (...) od pozwanego – (...) kwotę 5.808,26 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11.12.2016 r. do dnia zapłaty raz kwotę 1.280 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Zasądzone należności dotyczyły czynszu najmu za okres od września do końca grudnia 2016 r.

Na podstawie wyżej wymienionego wyroku i nakazu zapłaty wierzyciel (...) prowadził egzekucję przeciwko spółce (...). W toku egzekucji komornik pozyskał od dłużnika kwotę 861,54 zł. Wierzyciel zaliczył tę sumę na poczet kosztów zastępstwa w egzekucji (450 zł), kosztów postępowania klauzulowego (120 zł) zaliczki na poczet postępowania egzekucyjnego (239,78 zł) oraz część kosztów procesu zasądzonych w nakazie zapłaty wydanym w sprawie o sygn.. akt VIII GNc 1838/17 (w zakresie kwoty 51,76 zł).

W dniu 04.10.2018 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy – P. H. umorzył postępowanie egzekucyjne. W uzasadnieniu postanowienia Komornik wskazał, że egzekucja ponad kwotę 861,54 zł była bezskuteczna. W uzasadnieniu postanowienia podano, że dłużnik nie prowadzi obecnie działalności i nie posiada żadnego majątku. Zajęcie wierzytelności w Urzędzie Skarbowym oraz w bankach nie przyniosło rezultatu. Dłużnik nie figuruje w bazie ksiąg wieczystych jako właściciel majątku ani w bazie CEPIK jako właściciel pojazdu mechanicznego.

W treści postanowienia ustalono, że koszty postępowania egzekucyjnego wyniosły 239,78 zł. Nadto zasądzono na rzecz wierzyciela koszty zastępstwa procesowego w kwocie 450 zł.

W dniu 20.06.2018 r. (...) zawarła z powodem K. P. umowę cesji wierzytelności, której przedmiotem były należności główne, odsetki oraz koszty procesu zasądzone wyżej wymienionymi orzeczeniami.

W dniu 07.01.2019 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty:

- 22.758,42 zł tytułem należności głównej zasądzonej tytułami wykonawczymi o sygnaturach VIII GC 791/17 i VIII GNc 1838/17;

- 2.758,10 zł tytułem skapitalizowanych odsetek za opóźnienie naliczonych od tych należności głównych;

- 1.258,24 zł tytułem pozostałych kosztów procesu zasądzonych w sprawie o sygn. akt VIII GNc 1838/17;

- 3.482 zł tytułem kosztów procesu zasądzonych w wyroku wydanym w sprawie VIII GC 791/17.

W treści wezwania podano, że należność winna zostać zapłacona w terminie 3 dni, licząc od dnia otrzymania wezwania.

Pozwana została wpisana do KRS jako prezes zarządu spółki (...) w dniu 31.07.2006 r. i nadal pełni tę funkcję.

Spółka (...):

- w 2013 r. zanotowała stratę w wysokości 47.346,49 zł, spółka posiadała aktywa obrotowe o wartości 186.388,09 zł, zobowiązania spółki wynosiły łącznie 225.499,86 zł;

- w 2014 r. zanotowała stratę w wysokości 2.033,06 zł, na dzień 31.12.2014 r. posiadała aktywa trwałe o wartości łącznej 4.333,36 zł oraz aktywa obrotowe o wartości 144,290 zł (łącznie aktywa wynosiły 148624,05 zł), zobowiązania spółki wynosiły łącznie 177.906 zł;

- w 2015 r. zanotowała zysk w wysokości 6.705,95 zł (przy stracie z lat ubiegłych w wysokości 120.138,87), na dzień 31.12.2015 r. posiadała aktywa trwałe o wartości łącznej 3.333,40 zł oraz aktywa obrotowe o wartości 127.493,01 zł (łącznie aktywa wynosiły 130.826,41 zł), zobowiązania spółki wynosiły łącznie 143652,35 zł;

- w 2016 r. zanotowała zysk w wysokości 8.371,03, na dzień 31.12.2016 r. posiadała aktywa trwałe o wartości łącznej 5.006,31 zł oraz aktywa obrotowe o wartości 165.174,36 zł (łącznie aktywa wynosiły 170.180,67 zł), zobowiązania spółki wynosiły łącznie 221.114,32 zł;

- w 2017 r. zanotowała stratę w wysokości 117.674,74 zł, na dzień 31.12.2017 r., posiadała aktywa obrotowe o wartości 86.182,23 zł, zobowiązania spółki wynosiły łącznie 256.786,32 zł;

Na koniec grudnia 2013 r. spółka (...) była niewypłacalna.

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy ustalił w oparciu dowody z dokumentów prywatnych, których prawdziwość, autentyczność i moc dowodowa nie budziły jego wątpliwości.

Sąd dał wiarę w całości zeznaniom powoda, uznając je za jasne, rzeczowe i dokładne.

Sąd dał wiarę zeznaniom pozwanej jedynie w części. Sąd uznał za niewiarygodny ten fragment jej zeznań, w którym podała ona, że spółka znalazła się w trudnej sytuacji finansowej dopiero w 2016 r. Z treści sprawozdań finansowych dołączonych do akt sprawy wynikało, że już na koniec roku 2013 spółka zanotowała stratę. Wyniki działalności spółki w latach 2013-2017 oscylowały do straty do minimalnego zysku. Jej majątek nie zabezpieczał zaś w całym tym okresie pokrycia zadłużenia. Nadto z treści opinii biegłych wynika, że (...) w całym wskazanym okresie znajdowała się w trudnej sytuacji majątkowej.

W pozostałym zakresie brak było w ocenie Sadu Rejonowego podstaw do podważenia wiarygodności zeznań pozwanej. Pozostawały one bowiem w zgodzie z zeznaniami powoda i z pozostałym zabranym w tej sprawie materiałem dowodowym.

Sąd Rejonowy wskazał, że z treści opinii biegłego K. J. (1) (k.139-153, 173-180, 197-199, 208-209) wynikało, że w okresie od września do grudnia 2016 r. spółka (...) znajdowała się w złej sytuacji ekonomicznej – jej kapitał własny wykazywał wartość ujemną w kwocie (-) 52929,35 zł a księgową wartość aktywów wykazana w tym bilansie w kwocie 170.180,67 zł pokrywała zaledwie 76,28% zobowiązań. W tym okresie spółka nie posiadała zdolności terminowego regulowania zobowiązań wymagalnych w rozumieniu ustawy o rachunkowości . Biegły oszacował, że w razie zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości według jej stanu majątkowego na dzień 31.12.2016 r., wierzyciel uzyskałby zaspokojenie w wysokości 14,66% należnej mu wierzytelności.

Sąd Rejonowy co do zasady podzielił wnioski opinii biegłego K. J. (1), uznając jego opinię za rzetelną, dokładną i zgodną z zasadami wiedzy i logicznego rozumowania. Biegły w sposób jasny i przekonujący umotywowował swoje stanowisko, w zakresie w jakim stwierdził, że spółka nie była w stanie spłacać swoich zobowiązań w dniu 31.12.2016 r. jednak w ocenie Sądu Rejonowego opinia ta jednak okazała się w tej sprawie nieprzydatna. Biegły skupił się bowiem i rozważał jedynie tę przesłankę ogłoszenia upadłości, która dotyczy trwałego zaprzestania spłaty zobowiązań. Tymczasem zgodnie z treścią art. 11 ust. 2 ustawy prawo upadłościowe osoba prawna staje się niewypłacalna nie tylko wówczas gdy nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych ale i wtedy, gdy jej zobowiązania przekroczą wartość majątku, nawet wówczas gdy na bieżąco te zobowiązania wykonuje. Z treści sprawozdań finansowych za lata 2013 -2017 r. wynikało zaś, że Spółka (...) nie posiadała w tym okresie aktywów o wartości pozwalającej na pokrycie zobowiązań. Stąd wydając wyrok Sąd oparł się na opinii biegłej E. K. (1) (k.258-261, 275-276). Wynikało z niej, że spółka (...) ze względu na swoją trudną sytuację finansową i powstanie zaległości płatniczych oraz brak wystarczającego majątku

zabezpieczającego spłatę zadłużenia winna złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości w dniu 31.12.2013 r. i w tym momencie stała się niewypłacalna. Biegła w toku rozprawy stwierdziła przy tym, że stan niewypłacalności spółki na koniec 2013 r. był sytuacją stabilną, gdyż już w 2013 r. z lat ubiegłych była wykazywana strata w wysokości 70.000 zł. Oznacza to, że stan niedoboru kapitałów własnych utrzymywał się już w latach wcześniejszych. Nadto spółce po roku 2013 nie udało się poprawić sytuacji. Minimalny zysk wypracowany w 2016 r. nie miał istotnego znaczenia dla poprawy sytuacji i nie przełożył się na większą wartość aktywów. Nie pojawiła się możliwość spłaty zobowiązań w większym zakresie. Wartość aktywów obrotowych zmniejszała się stale od 2013 r.

Sąd Rejonowy w całości podzielił stanowisko biegłej E. K. (1), uznając ją za jasną, dokładną i rzetelną. Opinia pozostawała w zgodzie z informacjami zawartymi w sprawozdaniach finansowych spółki. Jednocześnie w swej istocie nie była sprzeczna z ustaleniami biegłego K. J. (1). Sąd podkreślił, że analiza sprawozdań finansowych prowadzi do wniosku – zgodne z opinią biegłej – że w spółce (...) od 2013 r. stale utrzymywał się stan nadwyżki zobowiązań nad posiadanym majątkiem. Zdaniem Sądu, niewielki zysk wypracowany w roku 2015 i 2016 nie mógł znacząco wpłynąć na poprawę sytuacji ekonomicznej spółki, skoro spółka miała zanotowane wysokie straty z lat ubiegłych. Słusznie, jak stwierdził Sąd, biegła ustaliła również, że nie przełożył się on na zwiększenie wartości aktywów spółki. Wartość tych aktywów od 2013 r. stale bowiem malała. Jednocześnie wielkość zobowiązań spółki rosła. W tej sytuacji nie może budzić wątpliwości ustalenie biegłej, że spółka była niewypłacalna na koniec 2013 r. Wniosek o ogłoszenie upadłości powinien być zatem zgłoszony najpóźniej w terminie 14 dni od sporządzenia sprawozdania finansowego ujawniającego kondycję ekonomiczną (...)

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo co do zasady zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 299 § 1 ksh, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Zgodnie natomiast z treścią § 2 przywołanego przepisu, członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1, jeżeli wykáže, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody.

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z przeważającym stanowiskiem doktryny i orzecznictwem, odpowiedzialność normowana przez przytoczony powyżej przepis art. 299 ksh, określana jest jako szczególny przypadek deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej na zasadzie winy (zob.: uchwała Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006 r., III CZP 118/06, OSNC 2007, nr 9, poz. 136 i powołane w niej orzeczenia SN, a z późniejszego orzecznictwa - wyrok Sądu Najwyższego z 6 lipca 2007 r., III CSK 2/2007, niepubl.). Specyfika tego rodzaju odpowiedzialności odszkodowawczej przejawia się w tym, że wierzyciel, który nie wyegzekwował swojej wierzytelności od spółki, nie musi na zasadach ogólnych dowodzić wysokości doznanej wskutek tego szkody. Wystarczające będzie przedłożenie tytułu egzekucyjnego stwierdzającego istnienie zobowiązania spółki (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99, OSNC 1999 nr 12, poz. 203) oraz wykazanie, że egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna. Z omawianej regulacji wynika zatem domniemanie poniesienia przez wierzyciela szkody w wysokości niewyegzekwowanej wobec spółki wierzytelności. Dodać należy, że domniemaniami w świetle regulacji art. 299 ksh są objęte również: związek przyczynowy między szkodą wierzyciela, a niezłożeniem we właściwym czasie przez członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz zawinienie przez członka zarządu niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 lutego 2002 r., IV CKN 793/00, OSNC 2003, nr 2, poz. 22; z 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004, nr 5, poz. 76 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z 28 lutego 2008 r., III CZP 143/07).

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie sądowym nie jest kwestionowana teza, że odpowiedzialności na podstawie art. 299 k.s.h. podlega każdy członek zarządu o ile tylko wierzytelność, której dotyczy pozew powstała w czasie pełnienia przez niego funkcji albo w tym czasie istniała. W tej sprawie wierzytelność, której dotyczył pozew istniała i była wymagalna w okresie od września do grudnia 2016. Pozwana była członkiem zarządu spółki (...) w czasie, gdy istniały te wierzytelności. Z informacji zawartych w KRS wynika bowiem, że została wpisana do rejestru w dniu 31.07.2006 r. i dotąd jej dane nie zostały wykreślone.

W ocenie Sądu Rejonowego, w przedmiotowej sprawie powód niewątpliwie dowiódł zaistnienia wszystkich przesłanek określonych w art. 299 ksh. Wykazał mianowicie, że przysługiwało mu wobec spółki (...) roszczenie objęte prawomocnym tytułem wykonawczym. W tym zakresie przedłożył bowiem wyrok i nakaz zapłaty wydane przez Sąd Rejonowy w Bydgoszczy. Nadto powód przedstawił umowę cesji wierzytelności, zgodnie z którą nabył od (...) wierzytelność spółki (...). Udowodnił też, że prowadzona na podstawie tych tytułów wykonawczych egzekucja z majątku spółki nie zaspokoila roszczeń wierzyciela. Okazała się bowiem bezskuteczna. W tym zakresie powód przedstawił postanowienie Komornika sądowego o umorzeniu egzekucji.

Pozwana podnosiła, że spółka znajdowała się w trudnej sytuacji ekonomicznej i nawet w przypadku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, powód nie uzyskałby zaspokojenia w toku postępowania upadłościowego. Okoliczności tej jednak w ocenie Sądu Rejonowego nie udowodniła.

Zgodnie z art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Na podstawie art. 232 kpc strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Pozwany winien zatem udowodnić istnienie jednej z okoliczności wskazanych w treści art. 299 k.sh. tj. że zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego we właściwym czasie albo, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody. Pozwana nie sprostała temu obowiązkowi.

Z treści opinii biegłej E. K. (1), której Sąd dał wiarę wynikało bowiem, że spółka (...) znajdowała się w stanie niewypłacalności już na koniec 2013 r. Pozwana winna była zatem złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości najpóźniej w terminie 2 tygodni od daty sporządzenia sprawozdania finansowego. Gdyby taki wniosek został złożony, to zapewne w okresie od września do grudnia 2016 r. spółka (...) nie wynajmowałaby już pomieszczeń od (...). Wynajmujący mógłby zatem zawrzeć umowę z innym podmiotem, który regulowałby czynsz. Oznacza to, że wbrew twierdzeniu pozwanej po stronie wynajmującego w związku z niezgłoszeniem upadłości w terminie wystąpiła szkoda stanowiąca równowartość nieuregulowanego czynszu najmu, odsetek i kosztów procesu. Stanowisko takie biegła wyraziła również w treści opinii pisemnej. W oparciu o opinię biegłej należało zatem uznać, że pozwana nie wykazała, iżby zaistniały okoliczności wymienione w art. 299 § 2 k.s.h., które pozwalałyby jej uwolnić się od odpowiedzialności za długi spółki.

Kierując się powyższą argumentacją Sąd Rejonowy uznał, iż roszczenie powoda zasługiwało na uwzględnienie.

Z tych względów sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 25.421,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 20711,04 zł od dnia 15.01.2020 r. do dnia zapłaty.

Na zasądzoną kwotę składała się należności główne zasądzone wymienionymi wyżej tytułami wykonawczymi w kwocie 17.952,94 zł, naliczone przez powoda odsetki w kwocie 2.758,10 zł oraz koszty procesu zasądzone w kwocie 4.710,24.

Jak wskazał Sąd Rejonowy, nie ulega wątpliwości, iż odpowiedzialność członków zarządu na podstawie art. 299 ksh obejmuje m. in. zasądzone w tytule wykonawczym wydanym p-ko spółce z o. o. odsetki ustawowe od należności głównej. (uchwała SN z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 118/06). Zważyć jednak należy, że odsetki za opóźnienie od odszkodowania dochodzonego na podstawie art. 299 k.s.h. należą się dopiero od chwili wymagalności ustalonej zgodnie z art. 455 k.c. Przedstawiony pogląd sprowadza się bowiem do tego, że wymagalność roszczenia skierowanego przeciwko członkom zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie jest tożsama z wymagalnością roszczenia względem spółki. Termin spełnienia świadczenia przez osoby, o których mowa w art. 299 k.s.h., nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, przez co świadczenie winno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Zatem niewyegzekwowane odsetki za opóźnienie w zapłacie sumy pieniężnej przez spółkę (...) mogą być objęte odszkodowaniem dochodzonym na podstawie art. 299 k.s.h. dopiero od daty wezwania pozwanego do zapłaty roszczenia głównego. Powód dołączył do pozwu dowód wezwania pozwanego do zapłaty kwoty skapitalizowanych odsetek od należności głównych. Od dnia następnego po upływie terminu płatności pozwana pozostawała zatem w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia. Sąd zasądził zatem odsetki ustawowe od kwoty

należności głównych zasądzonych wymienionymi wyżej tytułami wykonawczymi oraz od skapitalizowanych odsetek zgodnie z żądaniem pozwu tj. od 15.01.2019 r.

Sąd oddalił powództwo w zakresie żądania zasądzenia odsetek ustawowych od kosztów procesu zasądzonych w treści tytułów wykonawczych, powołując się na treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20.05.2011r., zgodnie z którą „przepis art. 481 § 1 kc nie ma zastosowania do świadczeń pieniężnych zasądzonych prawomocnym orzeczeniem o kosztach procesu” (por. uchwała Sądu Najwyższego z dn. 20.05.2011r., sygn. akt III CZP 16/11, Lex 794131). Tym samym odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, o których mowa w art. 481 § 1 kc nie mogą być naliczane od świadczeń pieniężnych z tytułu zasądzonych kosztów postępowania i po prawomocnym zakończeniu postępowania nie można żądać korygowania tych kwot.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z treścią art. 100 kpc, uznając, że powód uległ jedynie co do nieznaczącej części swego żądania. Na podstawie tego przepisu sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4889 zł. W kwocie tej mieściła się suma 1272,00 zł stanowiąca opłatę od pozwu oraz kwota 3.617 zł stanowiąca koszty zastępstwa procesowego.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego złożyła pozwana, zaskarżając go w części i zarzucając:

I. naruszenie prawa procesowego mającego istotny wpływ na wynik sprawy tj.:

– art. 233 § 1 k.p.c w zw. z art. 299 k.p.c poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, zgromadzonego w przedmiotowej sprawie, tj. zeznań pozwanej w zakresie określenia momentu, w którym (...) znalazła się w trudnej sytuacji finansowej, podczas gdy ze sprawozdań finansowych przedłożonych w niniejszej sprawie wynikało, że spółka w 2014 r. i w 2015 r. wypracowała zysk,

- art. 233 § 1 k.p.c w zw. z art. 278 § 1 k.p.c poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące uznaniem, iż złożona w przedmiotowej sprawie opinia sporządzona przez biegłą E. K. (1) jest kompletna, wyczerpująca i wystarczająca do wydania prawidłowego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, podczas gdy biegła nie jest w stanie ustalić zdolności upadłościowej spółki (...) oraz zakresu, w jakim poprzednik prawny uzyskałby zaspokojenie swojej wierzytelności, gdyby wniosek o ogłoszenie upadłości złożono w terminie,

- art. 232 k.p.c w zw. z art. 6 k.c poprzez jego niezastosowanie skutkujące uznaniem, że pozwana nie sprostowała ciężarowi dowodu wykazania przesłanek wyłączających odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 299 § 2 k.s.h, podczas gdy pozwana przedłożyła stosowne dokumenty, tj. sprawozdania finansowe, z których wynika, iż spółka wypracowała zysk w latach 2014-2015,

- art. 98 § 1 i § 3 k.p.c w zw. z art. 99 k.p.c w zw. z art. 108 k.p.c poprzez wadliwe rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, a w konsekwencji nieprawidłowe zasądzenie kosztów procesu od pozwanej na rzecz powoda.

II. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 11 ust. 2 prawa upadłościowego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie,

skutkujące uznaniem, iż spółka stała się niewypłacalna, podczas gdy ze sprawozdań finansowych przedłożonych w niniejszej sprawie wynikało, iż spółka w 2014 r. oraz w 2015 r. wypracowała zysk,

- art. 299 § 1 k.s.h poprzez jego niewłaściwe zastosowanie skutkujące uznaniem, iż ziszczyły się przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej członka zarządu (...), podczas gdy ze sprawozdań

finansowych przedłożonych w niniejszej sprawie wynikało, że spółka w 2014 r.

oraz w 2015 r. wypracowała zysk,

- art. 299 § 2 k.s.h w zw. z art. 6 k.c poprzez jego niezastosowanie skutkujące

uznaniem, że poprzednik prawny powoda poniósł szkodę, a pozwana nie

wykazała przesłanki wyłączającej jej odpowiedzialność na podstawie art. 299 §

1 k.s.h, podczas gdy ze sprawozdań finansowych złożonych w niniejszej

sprawie wynikało, iż spółka w 2014 r. oraz w 2015 r., wypracowała zysk, a

zatem pozwana nie miała podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości

spółki, a wierzyciel nie poniósł szkody.

W związku z powyższym, pozwana wniosła o;

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości,

2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych

3. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie była uzasadniona.

Przede wszystkim podkreślić trzeba, że Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy i wyczerpujący ustalił stan faktyczny sprawy. Sąd odwoławczy przyjmuje powyższe ustalenia za własne bez konieczności ich ponownego przytaczania, co do zasady również nie może budzić wątpliwości prawidłowość stanowiska Sądu pierwszej instancji gdy chodzi o podstawę prawną zaskarżonego wyroku.

Dokonując ponownej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c.) Sąd odwoławczy przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione w sprawie przez Sąd Rejonowy, jak również i jego ocenę prawną. W ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw dla podważenia stanowiska Sądu pierwszej instancji, stąd też nie ma obecnie potrzeby szczegółowego powtarzania go w niniejszym uzasadnieniu (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., I CSK 410/06, LEX nr 439229).

Odnosząc się do poszczególnych zarzutów apelacji wskazać trzeba, że nie można w żadnym razie uznać, aby w niniejszej sprawie doszło do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Kwestionowanie dokonanej przez Sąd oceny dowodów nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, zadowalających dla skarżącego, ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej oceny materiału dowodowego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99, LEX nr 53136). Jeśli tylko z materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena taka nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby nawet w równym stopniu, na podstawie tego materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko wówczas, gdy brak jest logiki w wysnuwaniu wniosków ze zgromadzonego materiału dowodowego

lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza reguły logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906).

Zdaniem Sądu Okręgowego nie można też uznać, aby ocena dowodów dokonana w niniejszej sprawie przez Sąd pierwszej instancji wykraczała poza powyższe ramy, zarzut zaś podniesiony w tym zakresie przez pozwaną wiąże się w istocie rzeczy jedynie z kwestionowaniem przyjętej przez ten Sąd oceny prawnej dochodzonego roszczenia.

W kontekście zarzutu naruszenia art., 233 k.p.c skarżąca wskazała, iż sąd pierwszej instancji błędnie ocenił moment, w którym spółka (...) spółka z o.o znalazła się w trudnej sytuacji finansowej, podczas gdy ze sprawozdań finansowych za lata 2014 i 2015 wynikało, że spółka wypracowała zysk. Dodatkowo pozwana podniosła, iż z jej zeznań wynikało, iż dopiero w 2016 r. spółka znalazła się w trudnej sytuacji finansowej. Należy zatem stwierdzić, że dla oceny zaistnienia przesłanek egzoneracyjnych wynikających z art. 299 § 2 k.s.h istotnym jest ustalenie właściwego momentu dla zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Momentem tym jest niewypłacalność dłużnika. Należy zgodzić się z dominującym poglądem zgodnie z którym o niewypłacalności w rozumieniu art. 11 ust. 1 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze można mówić wówczas, gdy dłużnik z braku środków przez dłuższy czas nie wykonuje przeważającej części swoich zobowiązań (zob. m.in. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2011 r., V CSK 211/10, OSNC – ZD 2011, Nr 4, poz. 77, a także postanowienie tego Sądu z dnia 13 maja 2011 r., V CSK 352/10, LEX nr 821075). Dłużnik zachowuje zdolność płatniczą jeśli zobowiązania mają pokrycie w majątku spółki i istnieje możliwość spłaty zobowiązań w przyszłości. Oceny w tym zakresie należy dokonywać przy uwzględnieniu obiektywnych kryteriów dotyczących sytuacji finansowej spółki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2007 r., V CSK 296/07, LEX nr 488977 oraz z dnia 24 września 2008 r., II CSK 142/08, LEX nr 470009). Taka ocena została w niniejszej sprawie zaprezentowana przez biegłą E. K. – a wnioski sporządzonej przez nią opinii aprobuje także i Sąd odwoławczy. Słusznie przy tym zauważył Sąd Rejonowy, iż zgodnie z art. 11 ust. 2 prawa upadłościowego, osoba prawna staje się niewypłacalna, nie tylko wówczas, gdy nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych ale i wtedy, gdy jej zobowiązania przekroczą wartość majątku, nawet wówczas gdy te zobowiązania na bieżąco wykonuje. Z treści sprawozdań finansowych za lata 2013-2017 wynika, że spółka (...) nie posiadała w tym okresie aktywów o wartości pozwalających na pokrycie zobowiązań (k- 53-101). Okoliczność taka wnikała również z opinii biegłego K. J., który wskazał, iż spółka już od 2012 r. wykazywała ujemny kapitał własny (k-146). Należy zatem zgodzić się z wnioskami opinii biegłej E. K., że wniosek o upadłość spółka powinna złożyć na dzień 31.12.2013 r.

Wskazać przy tym trzeba, że ustalenie okoliczności, związanych ze szczegółową analizą stanu przedsiębiorstwa dłużnika, wymagało wiadomości specjalnych, a w konsekwencji zasięgnięcia opinii biegłego z zakresu księgowości (art. 278 § 1 k.p.c.), co też w niniejszej sprawie nastąpiło. W swojej opinii biegła E. K. stwierdziła zaś w sposób jednoznaczny, że wobec radykalnego pogorszenia się sytuacji finansowej spółki, już od 2013 r., a ostatecznie z końcem grudnia roku 2013, trwale utraciła ona zdolność wykonywania wymagalnych zobowiązań i to z powodu niedoboru środków pieniężnych. Z opinii tej wynika ponadto, że już w 2013 r. spółka miała skumulowane straty z poprzednich lat, niedobór kapitałów własnych, niski poziom płynności, wysoki poziom zobowiązań w stosunku do przychodów ze sprzedaży i posiadanego majątku obrotowego (k-261).

Sąd Rejonowy odniósł się przy tym do niewielkiego zysku, wypracowanego przez spółkę w 2016 r., wskazując słusznie, że nie miał on istotnego znaczenia dla poprawy sytuacji i nie przełożył się na wartość aktywów spółki. Należy uznać, że takiego wpływu nie mógł też mieć wskazywany przez pozwaną zysk w latach 2014-2015, gdyż jak wynika z opinii biegłego K. J., również w tych latach spółka wykazywała ujemny kapitał własny (k-146). Ustaleń biegłej nie mogą też podważyć zeznania pozwanej, która w sposób subiektywny oceniła, że spółka dopiero w 2016 r. znalazła się w trudnej sytuacji finansowej, gdyż przeczą temu choćby dane z w/w sprawozdań finansowych spółki i opinii biegłych. Ponadto, przesłanki, jakimi powinien kierować się zarząd spółki przy ocenie konieczności złożenia wniosku o ogłoszenie jej upadłości, powinny wynikać z obiektywnej oceny sytuacji finansowej z punktu widzenia przepisów prawa upadłościowego, a nie z subiektywnych przekonań członków zarządu.

Trzeba też zauważyć, że przywoływane przez pozwaną okoliczności, że spółka osiągnęła w danym czasie niewielki zysk, albo że nigdy nie posiadała majątku trwałego i obrotowego, który pozwoliłby na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości, same w sobie nie stanowią odrębnych przesłanek wyłączających odpowiedzialność z art. 299 § 1 k.s.h. czy też wyłączających obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 1 grudnia 2017 r. (III CZP 65/17) – dokonanie oceny tego, czy majątek spółki wystarczy na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego, należy do sądu, a nie do zarządu spółki, zatem członkowie zarządu, nawet przekonani, że wniosek o ogłoszenie upadłości spółki zostanie oddalony na podstawie art. 13 ust. 1 pr. upadł. powinni go złożyć, aby to sąd ocenił stan majątkowy spółki.

Nie można więc przyjąć aby w powyższym zakresie Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia art. 233 § 1, a także art. 299 k.p.c w z zw. z art. 278 § 1 k.p.c.

Pozwana wskazywała ponadto na brak szkody po stronie powoda z tej przyczyny, że z pewnością nie uzyskałby on zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym, z powodu braku majątku spółki.

Według art. 299 k.s.h. członkowie zarządu ponoszą deliktową odpowiedzialność odszkodowawczą na zasadzie winy. Przyjmuje się, że stanowi ona sankcję za zawinione kierowanie sprawami spółki w sposób prowadzący do bezskuteczności egzekucji wierzytelności przeciwko spółce – znajdujące wyraz w niezłożeniu we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości (por. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2008 r., III CZP 143/07, OSNC 2009, Nr 3, poz. 38). Z powyższej regulacji wynikają domniemania obejmujące związek przyczynowy między szkodą wierzyciela (wyrażającą się w kwocie niezaspokojonych zobowiązań względem spółki, stwierdzonych tytułem wykonawczym), a niezłożeniem we właściwym czasie przez członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości, jak również zawinienie przez członka zarządu braku zgłoszenia takiego wniosku (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 21 lutego 2002 r., IV CKN 793/00, OSNC 2003, Nr 2, poz. 22 oraz z dnia 25 września 2014 r., II CSK 790/13, LEX nr 1506784).

Podkreślić należy, że przepis art. 299 k.s.h. określa rozkład ciężaru dowodu w sposób ścisły, zatem jeśli członek zarządu nie udowodni, że wierzyciel nie poniósł szkody, poniesie wobec wierzyciela odpowiedzialność do wysokości zobowiązania niewyegzekwowanego od spółki (zob. m.in. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., III CZP 54/15, OSNC 2016, nr 9, poz. 101). Niewystąpienie we właściwym czasie przez członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością o ogłoszenie upadłości – które to domniemanie nie zostało w niniejszej sprawie obalone przez pozwaną – wywołuje szkodę u jej wierzyciela także wówczas, gdy egzekucja przeciwko spółce okazuje się bezskuteczna, a na skutek opóźnienia w zapłacie dochodzi do powstania wobec spółki – już niewypłacalnej – nowych zobowiązań, które nie powstałyby, gdyby wniosek ten został złożony w terminie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 580/14, LEX nr 1771078, a także uchwałę z dnia 1 grudnia 2017 r., III CZP 65/17, OSNC 2018, nr 9, poz. 84).

Należy zauważyć, że roszczenia powoda dochodzone w niniejszej sprawie powstały w 2016 r., a zatem już po czasie właściwym dla złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, w związku z czym należy przyjąć, że gdyby wniosek o ogłoszenie upadłości złożony był we właściwym czasie to roszczenia te w ogóle nie powstałyby, a co za tym idzie nie mogłyby podlegać zaspokojeniu w postępowaniu upadłościowym. Gdyby pozwana wystąpiła o upadłość we właściwym czasie, to tym samym nie mogłoby powstać w tym zakresie roszczenie powoda wobec pozwanej jako członka zarządu spółki określone w art. 299 § 1 k.s.h. Zatem, pomiędzy niezłożeniem wniosku o upadłość przez pozwaną jako członka zarządu w terminie, a powstaniem przedmiotowych zobowiązań spółki wobec powoda oraz w rezultacie, poniesieniem szkody przez powoda na skutek braku możliwości ich wyegzekwowania, istnieje adekwatny związek przyczynowy. Członek zarządu odpowiada bowiem na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., gdyż przez niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie doprowadził do powstania nowych, niezaspokojonych zobowiązań spółki, które nie powstałyby gdyby wniosek o upadłość został złożony we właściwym czasie.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem, że na podstawie art. 299 k.s.h. członkowie zarządu odpowiadają za zobowiązania, które powstały w czasie sprawowania przez nich tej funkcji, w tym także za zobowiązania powstałe po spełnieniu się

przesłanek do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości; innymi słowy za zobowiązania, które nie powstałyby, gdyby członek zarządu we właściwym czasie wystąpił z wnioskiem o ogłoszenie upadłości.

Nie można bowiem stracić z pola widzenia celu omawianego unormowania oraz potrzeb obrotu gospodarczego. Odmienna wykładnia eliminowałaby funkcję zabezpieczającą art. 299 k.s.h., która sprowadza się do pociągnięcia do odpowiedzialności osób sprawujących zarząd w razie niewystąpienia w terminie z wnioskiem o ogłoszenie upadłości. Funkcja ta zostałaby całkowicie wyeliminowana, gdyby przyjąć, że członkowie zarządu nie odpowiadają na gruncie tego unormowania za zobowiązania, które nie powstałyby, gdyby w terminie wystąpili z wnioskiem o ogłoszenie upadłości. Omawiany wypadek należy więc oceniać przez pryzmat wykładni celowościowej, tj. przede wszystkim z punktu widzenia ochrony wierzycieli (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2007 r., sygn. akt II CSK 322/06, Glosa 2007, Nr 4, poz. 17).

W konsekwencji, nie zachodzi w niniejszej sprawie możliwość powołania się przez pozwaną na przesłankę egzoneracyjną, określoną w końcowej części art. 299 § 2 k.s.h. (brak szkody wierzyciela) skoro, w ocenie Sądu szkoda wierzyciela – w postaci niemożności zaspokojenia takiej wierzytelności – jest bezpośrednim skutkiem zaniechania członka zarządu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2013 r., I CSK 646/12, LEX nr 1365595).

Mając przytoczone okoliczności na uwadze apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 i art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c., a także w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 i w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. : Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

Sylwia Durczak-Żochowska Elżbieta Kala Wojciech Wołoszyk